

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.01.2.28>

СУБ'ЄКТИ ЗАСТОСУВАННЯ OSINT У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ І БЕЗПЕКИ

Биба Р.Ю.,

начальник юридичного відділу

ТОВ «АТБ-маркет», м. Дніпро

ORCID: 0009-0009-3246-5682

Биба Р.Ю. Суб'єкти застосування OSINT у сфері забезпечення публічного порядку і безпеки.

Вказується, застосування розвідки з відкритих джерел у сфері публічного порядку та безпеки пов'язане з діяльністю органів публічної влади та правоохоронних органів, які наділені повноваженнями щодо виявлення, оцінювання та попередження загроз і правопорушень у публічному просторі. Використання відкритої інформації у цих цілях має інформаційно-аналітичний характер і здійснюється як частина виконання завдань відповідних органів у сфері забезпечення публічної безпеки та порядку.

У статті здійснено комплексний аналіз суб'єктів здійснення розвідки з відкритих джерел (OSINT) у сфері забезпечення публічного порядку і безпеки з позицій адміністративно-правового підходу. Обґрунтовано доцільність поетапного розгляду таких суб'єктів, починаючи з органів, наділених загальною компетенцією у сфері правового регулювання, координації та організації безпекової діяльності. Охарактеризовано Раду національної безпеки і оборони України як координаційний орган, діяльність якого передбачає отримання, опрацювання та оцінювання відомостей про загрози у сфері національної та публічної безпеки. Проаналізовано адміністративно-правові засади функціонування Центру протидії дезінформації та Національного координаційного центру кібербезпеки при РНБО України як спеціалізованих інституцій, що здійснюють моніторинг, аналіз і координацію взаємодії у відповідних сегментах інформаційного та цифрового середовища. Визначено місце Національної поліції України як основного суб'єкта правоохоронної компетенції у сфері публічної безпеки і порядку та окреслено напрямками використання відкритих джерел у її інформаційно-аналітичному забезпеченні. Показано, що для Служби безпеки України та Служби зовнішньої розвідки України опрацювання відкритих відомостей виступає складовою аналітичної роботи при реалізації визначених законом завдань. Запропоновано класифікацію суб'єктів здійснення OSINT у цій сфері на: 1) суб'єктів загальної компетенції; 2) суб'єктів спеціальної компетенції у сфері безпеки; 3) суб'єктів правоохоронної компетенції. Зроблено висновок, що OSINT виступає допоміжним, але важливим інструментом адміністративно-правової діяльності, спрямованим на раннє виявлення загроз, інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських рішень і превенцію правопорушень у публічному просторі.

Ключові слова: OSINT, публічний порядок, публічна безпека, суб'єкти забезпечення безпеки, адміністративно-правовий статус, правоохоронні органи, координація, повноваження.

Byba R.Yu. Subjects of the application of OSINT in the field of ensuring public order and public safety.

It is indicated that the use of open source intelligence in the field of public order and security is related to the activities of public authorities and law enforcement agencies, which are empowered to identify, assess and prevent threats and offenses in the public space. The use of open information for these purposes is of an informational and analytical nature and is carried out as part of the performance of the tasks of the relevant bodies in the field of ensuring public order and security.

This article provides a comprehensive administrative-law analysis of the actors involved in open-source intelligence (OSINT) within the field of safeguarding public order and security. It substantiates a step-by-step approach to examining such actors, starting with bodies vested with general competence in legal regulation, coordination, and the organization of security-related activity. The National Security and Defense Council of Ukraine is characterized as a coordinating body whose activity involves obtaining, processing, and assessing information on threats to national and public security. The study also examines the administrative-law framework governing the Center for Countering Disinformation and the National Cybersecurity Coordination Center under the NSDC of Ukraine as specialized institutions responsible for monitoring, analysis, and coordination of inter-agency interaction in relevant segments of the information and digital environment. The paper identifies the National Police of Ukraine as the primary

law-enforcement actor in the sphere of public safety and order and outlines the main areas in which open sources are used for its information and analytical support. It is shown that, for the Security Service of Ukraine and the Foreign Intelligence Service of Ukraine, the processing of open-source information constitutes an element of analytical work carried out in the implementation of their statutory mandates. The article proposes a classification of OSINT actors in this domain into: (1) general-competence actors; (2) specialized security-competence actors; and (3) law-enforcement competence actors. It concludes that OSINT serves as an auxiliary yet important instrument of administrative activity aimed at early threat detection, information and analytical support for managerial decision-making, and the prevention of offences in the public space.

Key words: OSINT, public order, public safety, security subjects, administrative and legal status, law enforcement bodies, coordination, powers.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Застосування розвідки з відкритих джерел у сфері публічного порядку та безпеки пов'язане з діяльністю органів публічної влади та правоохоронних органів, які наділені повноваженнями щодо виявлення, оцінювання та попередження загроз і правопорушень у публічному просторі. Використання відкритої інформації у цих цілях має інформаційно-аналітичний характер і здійснюється як частина виконання завдань відповідних органів у сфері забезпечення публічної безпеки та порядку.

У чинному законодавстві розвідка з відкритих джерел не закріплена як окремий вид діяльності з самостійним порядком здійснення. Відповідно, питання застосування OSINT доцільно розглядати через призму адміністративно-правового статусу уповноважених суб'єктів: їхніх прав та обов'язків, завдань і функцій, а також повноважень, у межах яких здійснюється робота з відкритими джерелами. У чинному законодавстві розвідка з відкритих джерел не закріплена як окремий вид діяльності з самостійним порядком здійснення. Відповідно, питання застосування OSINT доцільно розглядати через призму адміністративно-правового статусу уповноважених суб'єктів: їхніх прав та обов'язків, завдань і функцій, а також повноважень, у межах яких здійснюється робота з відкритими джерелами. Це дає змогу визначити коло органів, уповноважених здійснювати інформаційно-аналітичну діяльність із використанням відкритої інформації, характер їхніх повноважень у сфері забезпечення публічного порядку та безпеки, а також нормативні засади організації такої діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, на які спирається автор в яких розглядають цю проблему і підходи її розв'язання. У наукових публікаціях проблематика застосування OSINT розглядається переважно у зв'язку з питаннями інформаційної, національної та кібербезпеки, а також із використанням відкритих джерел для отримання аналітичної або розвідувальної інформації. У працях А. Білоброва, П. Клімушина, О. Минька, О. Іохова, В. Оленченка, К. Власова увага зосереджується на технологічних і організаційних аспектах використання OSINT, можливостях його інструментарію та практичному значенні для отримання інформації. Теоретичні підходи до визначення поняття OSINT і його співвідношення із суміжними категоріями розкриваються у дослідженнях О. Дикого, В. Сидорчука, К. Ісмайлова.

Окремі автори аналізують OSINT у контексті державної та національної безпеки, контролю за суспільно значущими процесами та загальних засад його функціонування (Т. Яровой, С. Мартинюк, М. Тома, О. Василюва). Водночас адміністративно-правові дослідження публічного порядку і безпеки (К. Чишко, Р. Мельник, А. Крищенко, І. Зозуля, О. Довгань, Л. Лісниченко, Х. Ярмакі) формують загальне уявлення про суб'єктів забезпечення цих сфер.

Разом із тим у наявних публікаціях відсутній комплексний аналіз суб'єктів застосування OSINT саме у сфері забезпечення публічного порядку і безпеки, що зумовлює необхідність подальших наукових досліджень у цьому напрямі.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є визначення кола суб'єктів застосування OSINT у сфері забезпечення публічного порядку і безпеки та з'ясування їх адміністративно-правового статусу. Для досягнення поставленої мети у статті передбачається проаналізувати наукові підходи до використання OSINT, окреслити місце уповноважених суб'єктів у системі забезпечення публічного порядку і безпеки та визначити особливості їх діяльності з використання розвідки з відкритих джерел.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз суб'єктів здійснення розвідки з відкритих джерел потрібно почати з тих, які у цій сфері наділені загальною компетенцією здійснювати правове регулювання, координаційні та організаційні заходи.

Рада національної безпеки і оборони України належить до координаційних державних суб'єктів, діяльність яких пов'язана з виробленням та узгодженням управлінських рішень у сфері забезпе-

чення публічного порядку та безпеки. напрями діяльності РНБО свідчать, що цей орган наділений повноваженнями, зміст яких пов'язаний із одержанням, опрацюванням та аналізом інформації для виявлення та оцінювання загроз національним інтересам і безпеці, що зумовлює використання відомостей з відкритих джерел як одного з інформаційних ресурсів аналітичної роботи [1].

У складі Ради національної безпеки та оборони діють Центр протидії дезінформації [2] та Національний координаційний центр кібербезпеки [3].

Адміністративно-правова компетенція Центру не передбачає здійснення правоохоронних, оперативних-розшукових або обмежувальних заходів. Натомість його діяльність має аналітичний та координаційний характер і полягає у забезпеченні РНБО та Голови РНБО інформаційно-аналітичними матеріалами для прийняття управлінських рішень у сфері публічного порядку та безпеки. У цьому аспекті використання відомостей з відкритих джерел є необхідним елементом виконання покладених на Центр завдань і здійснюється у межах загальних вимог законодавства про інформацію та захист прав людини. Натомість адміністративно-правовий статус Національного координаційного центру кібербезпеки при РНБО України дає підстави розглядати його не лише як суб'єкта інформаційно-аналітичної діяльності, а й як орган координації діяльності суб'єктів, що застосовують розвідку з відкритих джерел, у частині виявлення та оцінювання загроз публічному порядку та безпеці в цифровому середовищі.

Національна поліція України є центральним органом виконавчої влади [4], адміністративно-правовий статус якого визначається Законом України «Про Національну поліцію» та іншими нормативно-правовими актами і охоплює сукупність її завдань, функцій, повноважень, прав та обов'язків у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку. У системі органів публічної влади Національна поліція займає провідне місце як основний суб'єкт, на який покладено безпосереднє забезпечення публічної безпеки і порядку, запобігання правопорушенням та реагування на них.

Адміністративно-правовий статус Національної поліції України дозволяє розглядати її як основного суб'єкта застосування OSINT у сфері публічного порядку та безпеки, діяльність якого поєднує безпосереднє виконання публічних завдань із інформаційно-аналітичним опрацюванням відкритих джерел з метою виявлення та попередження загроз і правопорушень.

Застосування розвідки з відкритих джерел у діяльності Національної поліції України здійснюється в процесі реалізації покладених на неї повноважень щодо забезпечення публічної безпеки і порядку, запобігання правопорушенням та реагування на загрози у публічному просторі. Використання відкритої інформації має інформаційно-аналітичний характер і забезпечує підготовку управлінських та організаційних рішень, а також заходів превентивної діяльності. У цій частині розвідка з відкритих джерел застосовується різними структурними підрозділами поліції як інструмент опрацювання відомостей, отриманих із загальнодоступних інформаційних ресурсів, зокрема засобів масової інформації, соціальних мереж, електронних платформ та офіційних публічних джерел, з метою виявлення ризиків і загроз публічному порядку та безпеці.

Використання відкритих джерел інформації характерне для діяльності підрозділів превентивної діяльності, кіберполіції, слідчих підрозділів (у частині інформаційно-аналітичного забезпечення досудового розслідування), а також чергових служб і ситуаційних центрів Національної поліції, які здійснюють моніторинг публічного простору та оцінювання поточної обстановки. Сукупність цих напрямів свідчить, що розвідка з відкритих джерел у діяльності Національної поліції не є самостійним видом діяльності, а використовується як допоміжний аналітичний інструмент при виконанні публічних завдань у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку.

У діяльності Національної поліції України використовуються численні інформаційні ресурси, при цьому опрацювання відомостей здійснюється за напрямками діяльності різних служб і підрозділів. Зокрема, у підрозділах карного розшуку аналізуються відомості щодо загальнокримінальної злочинності, у підрозділах протидії наркозлочинності — інформація, пов'язана з кримінальними правопорушеннями у сфері обігу наркотиків, у підрозділах стратегічних розслідувань — дані щодо організованої злочинності тощо. У повсякденній діяльності значна частина підрозділів Національної поліції України використовує інтегровані інформаційні ресурси, зокрема Інтегровану інформаційно-пошукову систему Національної поліції (АРМОР), а також статистичні та аналітичні відомості, що формуються профільними інформаційно-аналітичними підрозділами.

Робота з відомостями з відкритих джерел у підрозділах Національної поліції України здійснюється з урахуванням їх завдань і компетенції, а також організаційних і технічних умов забезпечення службової діяльності. При цьому публічні електронні ресурси, у тому числі мережа Інтернет, використовуються як джерело відкритої інформації для інформаційно-аналітичного опрацювання відповідно до повноважень конкретного підрозділу та характеру виконуваних завдань.

Загальні засади правового статусу та діяльності Служби безпеки України визначені Законом України «Про Службу безпеки України» [5].

У межах реалізації зазначених законодавчих повноважень діяльність Служби безпеки України має інформаційно-аналітичну спрямованість і пов'язана з використанням різних інформаційних ресурсів. Зокрема, відомості з відкритих джерел застосовуються під час аналітичного опрацювання для виявлення та оцінювання загроз державній і публічній безпеці, моніторингу інформаційного простору, а також підготовки узагальнених матеріалів для прийняття організаційних і координаційних рішень. Розвідка з відкритих джерел (OSINT) у діяльності Служби безпеки України розглядається як один із напрямів роботи з відкритою інформацією, що використовується під час виконання інформаційно-аналітичних завдань, пов'язаних із реалізацією повноважень Служби безпеки України.

Служба зовнішньої розвідки України є державним розвідувальним органом, адміністративно-правовий статус, завдання та організаційні засади діяльності якого визначені Законом України «Про Службу зовнішньої розвідки України» та Законом України «Про розвідку» [6; 7]. Застосування розвідки з відкритих джерел (OSINT) у діяльності Служби зовнішньої розвідки України доцільно розглядати як один із напрямів інформаційно-аналітичної роботи, пов'язаної зі збиранням, узагальненням та аналізом відкритої інформації про події, процеси та тенденції за межами України, які можуть мати значення для національної безпеки та, опосередковано, для забезпечення публічного порядку і безпеки. Відомості з відкритих джерел опрацьовуються з метою підготовки узагальнених аналітичних матеріалів щодо зовнішніх чинників і загроз, які можуть впливати на стан внутрішньої безпеки, зокрема у сфері інформаційної безпеки, кібербезпеки та соціально-економічної стабільності.

Узагальнення результатів аналізу адміністративно-правового статусу суб'єктів здійснення розвідки з відкритих джерел у сфері публічного порядку та безпеки дає підстави для їх групування за характером повноважень та функціональним призначенням. З огляду на це, суб'єктів здійснення OSINT доцільно поділити на три основні групи.

Першу групу становлять суб'єкти загальної компетенції. Вони визначають правові та організаційні засади діяльності органів публічної влади у сфері публічної безпеки і порядку, приймають акти та документи, що встановлюють пріоритети державної політики у сфері безпеки, а також забезпечують координацію діяльності суб'єктів сектору безпеки і оборони. Ці суб'єкти, як правило, не здійснюють самостійного опрацювання відкритих джерел інформації, однак їх повноваження визначають загальні умови функціонування та організацію відповідної діяльності у державі.

До суб'єктів загальної компетенції належить Верховна Рада України як орган законодавчої влади. Через прийняття законів вона визначає правові засади діяльності органів публічної влади і правоохоронних органів у сфері безпеки, встановлює їх повноваження та компетенцію, а також закріплює вимоги до інформаційної діяльності, включаючи роботу з відкритою інформацією.

Важливе місце у цій групі посідає Президент України, який відповідно до Конституції України виконує визначені повноваження у сфері національної безпеки і оборони, у тому числі видає укази і розпорядження з питань безпеки та вводить у дію рішення Ради національної безпеки і оборони України. Президент України затверджує стратегічні документи у безпековій сфері, у яких визначаються напрями державної політики та пріоритети розвитку органів сектору безпеки і оборони, зокрема щодо інформаційно-аналітичного забезпечення та використання сучасних інструментів роботи з відкритими даними.

Важливе місце серед суб'єктів загальної компетенції посідає Рада національної безпеки і оборони України як конституційний координаційний орган з питань національної безпеки і оборони. РНБО здійснює координацію і контроль діяльності органів виконавчої влади у сфері безпеки і оборони, розглядає питання, пов'язані із загрозами безпеці, та готує пропозиції для прийняття рішень у цій сфері. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності РНБО, що здійснюється Апаратом РНБО та спеціалізованими інституціями при РНБО, створює організаційні умови для взаємодії суб'єктів сектору безпеки і оборони та обміну аналітичними матеріалами, у тому числі підготовленими на підставі розвідки з відкритих джерел.

Другу групу суб'єктів здійснення розвідки з відкритих джерел у сфері публічного порядку та безпеки становлять суб'єкти спеціальної компетенції у сфері безпеки. До цієї групи належать органи, правовий статус і повноваження яких пов'язані із забезпеченням національної безпеки, протидією інформаційним і кіберзагрозам, а також підготовкою аналітичних матеріалів для органів державної влади. Їх адміністративно-правовий статус характеризується наявністю спеціальних повноважень щодо збирання, узагальнення та аналітичного опрацювання інформації, зокрема відкритої, необхідної для виявлення і оцінювання загроз безпеці.

До суб'єктів спеціальної компетенції у сфері безпеки належать Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України, Національний координаційний центр кібербезпеки при РНБО України та Центр протидії дезінформації при РНБО України. Для цієї групи характерною є поєднана

спрямованість діяльності: з одного боку — підготовка аналітичних матеріалів щодо загроз безпеці, з іншого — організація міжвідомчої взаємодії у визначених напрямках. Так, СБУ і СЗРУ готують узагальнені матеріали щодо загроз безпеці держави та суспільства; НКЦК здійснює координацію діяльності суб'єктів кібербезпеки та організацію їх взаємодії; Центр протидії дезінформації здійснює моніторинг і аналіз інформаційного середовища з метою виявлення дезінформаційних впливів. Сукупно ці органи утворюють спеціалізований рівень використання відкритих джерел у системі забезпечення публічного порядку та безпеки.

Третю групу суб'єктів здійснення розвідки з відкритих джерел становлять суб'єкти правоохоронної компетенції у сфері публічного порядку та безпеки, передусім Національна поліція України та її структурні підрозділи. Адміністративно-правовий статус Національної поліції України визначає її як основний орган, що забезпечує публічну безпеку і порядок, здійснює запобігання правопорушенням та протидію злочинності. У діяльності структурних підрозділів Національної поліції використання відкритих джерел здійснюється як складова аналітичної та превентивної роботи відповідно до повноважень конкретного підрозділу. Застосування OSINT характерне для підрозділів превентивної діяльності, кримінального аналізу, кіберполіції, слідчих підрозділів, чергових служб та ситуаційних центрів. Відкрита інформація використовується для моніторингу обстановки, аналізу ризиків порушення публічного порядку, виявлення ознак протиправної діяльності та підготовки аналітичних матеріалів, необхідних для організаційних і управлінських рішень у діяльності поліції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Питання Центру протидії дезінформації: Указ Президента України; Положення від 07.05.2021 № 187/2021 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/187/2021>.
3. Про Національний координаційний центр кібербезпеки: Указ Президента України від 7 черв. 2016 р. № 242/2016. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2422016-20141>.
4. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 берез. 2011 р. № 3166-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 38. Ст. 385. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text>.
5. Про Службу безпеки України: Закон України від 25 берез. 1992 р. № 2229-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 27. Ст. 382. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12>.
6. Про Службу зовнішньої розвідки України: Закон України від 1 груд. 2005 р. № 3160-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 8. Ст. 94. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3160-15>.
7. Про розвідку: Закон України від 17 верес. 2020 р. № 912-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 50. Ст. 444. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/912-20>.

Дата першого надходження рукопису до видання: 20.12.2025
Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 26.01.2026
Дата публікації: 2.02.2026